

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Theologiæ Speculativæ Scholasticis Prælectionibus Et Exercitiis Accommodatæ Libri IV

Haunold, Christoph

Ingolstadii, 1678

Capvt V. De Peccato Et Poena Angelorvm.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82733](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82733)

CAPVT V.

DE PECCATO ET POENA ANGE-
LORVM.

CONTROVERSIA I.

Virum Angeli peccaverint appetendo Divinitatem.

960. **P**eccatum Angelorum fuisse peccatum Superbiae, ex immoderata aestimatione & amore propriae excellentiae, est certa sententia contra Scotum, expressa in Sacris paginis.

Verum in explicanda hac immoderatione, & obiecto illius amoris inordinati, tot ferè sunt sententiae, quot auctores.

961. Prima Sententia est: Peccatum Luciferi fuisse, quòd appetiverit aequalitatem cum Deo, seu ipsam Divinitatem, non quidem affectu simpliciter absoluto, & quoad modum tendendi efficaci (cognoscebat enim hoc esse impossibile) sed inefficaci quodam desiderio, quo desiderabat esse possibile, ut ipse esset Deus, & non esset alius Deus, sed Deus defecto existens esset sibi subiectus. Hanc sententiam P. Arriaga scilicet. 9. in fine tandem ceteris omnibus praefert. debet, nisi fallor, omnibus posthabere.

962. Rejicitur ergo 1. Huiusmodi Velleitates, ut notavit S. Thomas 7. 16. de malo a. 3. non ita solent allicere intellectum, praesertim perspicacissimum, qualis est Angelicus, ut amore imaginariae voluptatis, quae in eiusmodi velleitate reperiretur, desereret Deum, & ab ejus amore cessaret, seque illius inimicum constitueret, quem immediatè antè ferventissimè amasset. Certè nec in homine credo reperiri posse huiusmodi velleitatem, nisi vel indeliberatam, vel suppositam perverissimam voluntate, multum jam antè sceleribus immersam.

963. Rejicitur secundò. Quia huiusmodi velleitas non fuisset sufficiens occasio vel ansa praelij gravissimi, quod intercessit inter Angelos bonos & malos, nec etiam seductionis aliorum, & in suam sententiam translationis. Ad quid enim inducere voluit Lucifer alios Angelos? An ut etiam vellent esse Dij? atqui, si Lucifer ne vnum quidem Deum voluit esse sibi aequalem, quomodo tam multos gloriae suae affectatae amulos tolerasset, nedum ad hoc affectandum solli-

citasset? an ut sibi tanquam Deo essent subiecti? atqui ceteri Angeli non ignorarunt Luciferum non esse Deum: cur ergo, & cui bono habuissent velleitatem se illi subijciendi, si esset Deus? An, ut se sibi Lucifero tanquam supremo Angelo potius, quam Deo subicerent? Verum, si se ex superbia noluerunt vero Deo subicere, quomodo se subicerent Deo affectato?

964. Rejicitur 3. Quia Scriptura indicat conatum & actum absolutum, procedentem ex cognitione obiecti ut possibilis. *In caelum, inquebat, conscendam, super astra Dei &c. sedeo in monte testamenti; ascendam super altitudinem montium.* Hae sane non significant meras velleitates.

CONTROVERSIA II.

Virum peccatum Angelorum fuerit inordinata appetentia Beatitudinis supernaturalis.

965. **F**uit quorundam Sententia, Luciferum appetivisse beatitudinem habendam independentem ab ulterioribus meritis, eò quòd videret, se jam sanctificatum esse, & dignum tali beatitudine. Addunt alij, Luciferum ad hoc appetendum fuisse impulsus, quòd à Deo didicisset, Homines ad eandem beatitudinem elevandos esse: quapropter, ut saltem discrimen esset in modo acquirendi beatitudinem, desiderasse, ut Angelis daretur sine meritis, hominibus verò non nisi per merita.

966. Nec hæc sententia satisfacit. Vel enim hoc desiderarunt Angeli habere etiam independentem à Voluntate Dei, sive, invito Deo, vel dependentem ab ejus voluntate. Non primum, quia cognoverunt hoc sibi esse impossibile. Secundum verò non fuisset per se peccatum grave.

967. Di-

967. Dixerunt aliqui, minatos eos esse Deo desertionem, nisi daret gloriam independentem ab ulterioribus meritis. Sed contra. Qualem quæso desertionem minari sunt? An minati sunt inobedientiam, vel cessationem ab Amore illius? ergo voluerunt esse obediētes & amantes, cum hac conditione, ut Gloria detur sine meritis, ergo voluerunt quidem ponere merita, sed Gloriam noluerunt habere propter merita: hoc ineptè diceretur. Superbus enim mavult habere gloriam propter merita, quam sine meritis, quæ tamen posuerit, ne scilicet novo gratitudinis titulo obligetur?

968. Breviter. Non apparet, quæ ratione peccatum Angelorum consistere potuerit præcisè in appetitione alicujus boni, sine omni Nollitione se subijciendi Deo. Vel enim illud bonum voluerunt consequi volente Deo, & per media licita, & hoc non fuisset peccatum: vel per media illicita, & hoc respectu Beatitudinis supernaturalis est impossibile; & hoc cognoverunt Angeli.

969. Hinc rejicienda etiam est sententia Molinae, Præpositi, & aliorum, quod peccatum Angelorum fuerit appetitio dominatus in alias creaturas; eo quod Angelus considerans naturæ suæ excellentiam, appetierit omnibus creaturis mente præditis dominari, & ab illis coli. Vel: quod voluerint eximi ab omni imperio alterius, & sic esse similes Deo, ut opinatus est Valentia, Becanus, Hackerus, Gamachæus. Non inquam hæc sufficiunt, nisi denique deveniatur ad quandam nollitionem se subijciendi Deo, quod est dicendum ex mente S. Augustini Concione. 2. in psalm. 70. & lib. 11. de Civit. c. 13. & S. Gregorij lib. 34. Moral. c. 14. magisque ex dicendis constabit.

CONTROVERSIA III.

Virum Angeli peccaverint præferendo Beatitudinem naturalem supernaturalem.

970. **E**st Sententia D. Thomæ, q. 63. a. 3. in C. lib. 3. contra Gent. c. 109. quod Lucifer appetierit indebitè esse similis Deo, quia appetijt ut finem ultimum beatitudinis id, ad quod virtute suæ naturæ poterat pervenire; aversens suum appetitum à beatitudine supernaturali, quæ est Gratia Dei. Sensus est: quod Lucifer ex nimia æstimatione suæ propriæ & naturalis excellentiæ, noluerit se humiliare eousque, ut per opera meritoria supernaturalia contenderet consequi felicitatem supernaturalem, quam proinde ex superbia contempsit, volens contentus vivere felicitate suâ naturali, & viribus naturæ conse-

quibili, per cognitionem objectorum naturalium.

971. Confirmari potest primò ex P. Esparza, duo observando: primum est; prædicatum maximè proprium, maximèque appetibile divinitatis esse, ut sibi se solo sufficiat, solaque suæ vi & sufficienti sit beata. Secundum est, non potuisse Angelum pervenire ad beatitudinem supernaturalem, nisi per magnam & eximiam demissionem ac humiliationem, tam quoad intellectum, quam quoad Voluntatem, captivando in obsequium fidei circa mysteria difficillima: ad hæc addo item firmissimè promissionibus divinis obsequere propositis, & continentibus objecta maximè ardua, diligendo Deum super omnia, tanquam authorem supernaturalium.

972. Confirmari potest secundò ex P. Philippo à sanctissima Trinit. disp. 8. dub. 5. Quia quamvis beatitudo supernaturalis plurimum excedat beatitudinem naturalem, si tamen comparatur bonum excellentius cum bono connaturali, superbus majorem habet propensionem ad bonum connaturale, quam ad bonum excellentius quidem, sed non naturale, adeoque non proprium, sed quasi alienum: nam circa bonum connaturale & proprium, non habet tantam dependentiam ab alio, quantam habet circa bonum sibi indebitum: dependentiam autem abhorret superbus, & affectat independentiam.

973. Veneror sententiam ob reverentiam D. Thomæ debitam; adhuc tamen in ea defendenda difficultatem exior. Imprimis enim certum est, peccatum Angelorum fuisse, quod vellent esse similes Deo: hoc autem quod est: esse sibi ipsi sufficientem, eo modo quo Angeli cognoverant id sibi esse possibile, non satis idoneè declarat hunc affectum similitudinis cum Deo. Probatur. Est quidem hoc prædicatum maximè proprium Deo, sed in hoc sensu, quod Deus sibi sufficiat quoad felicitatem summam, incapax incrementi, & satiatiæ: felicitas verò naturalis Angelorum adeo distat ab hac sufficientia, ut non nisi ineptè potuisset Lucifer dicere: permanendo in felicitate mea naturali ero similis Deo, exaltabo solum meum &c. vno verbo. Scriptura videtur indicare, conatum ascendendi ultra statum naturalem.

974. Præterea Angelus cognovit se gravissimè peccaturum, præferendo felicitatem naturalem supernaturalem, ad quam obtinendam creatus & obligatus erat: atqui peccatum non stat cum felicitate naturali, reddit enim obnoxium pœnæ & miseriæ æternæ, & hoc evidenter cognovit Angelus: ergo non poterat Angelus conari retinere felicitatem naturalem speratam supernaturalem; quia hæc ipsa prælatio fuisset destructio felicitatis naturalis.

975. Vlti-

975. Vterius, Angelus in primo creationis instanti cognoverat suam felicitatem naturalem, & non obstante hac cognitione, prætulit supernaturalem, eliciendo actum fidei & amorem Dei super omnia. Atqui voluntas Angelorum Dei super omnia, non apparente est saltem moraliter inflexibilis, non apparente novo motivo: ergo non potuit moraliter abduci à prima electione per solam cognitionem beatitudinis naturalis, sed debuit accessisse novum motivum, quod esset assignandum.

976. Respondet tacite P. Esparza, Angelum in primo instanti non attendisse ad suam felicitatem naturalem, sed totum se occupasse in objectis supernaturalibus per fidem & amorem. Verum hanc responsionem non recipient Thomæ, qui (& in specie P. Philippus à SS. Trin.) docent, & meo iudicio verissime, Angelum esse in continua sui suæque excellentiæ contemplatione comprehensiva, ita ut nec possit ab ea abstinere.

977. Contra. 2. Et suppono id, quod omnes Theologi tradunt, omnes Angelos bonos semper perseverasse in amore Dei semel concepto, & quo se ad sanctificationem disposuerunt, unde ad hominem sic argumentor. Si consideratio beatitudinis naturalis non poterat stare cum Amore divino, quem habebant mali Angeli in primo instanti: ergo quando se in secundo instanti applicuerunt ad considerationem beatitudinis naturalis, hoc ipso cessarunt ab amore divino; sed non potest dici, quod hoc ipso cessaverint ab amore divino; ergo consideratio beatitudinis naturalis non excluderat occupationem in objectis supernaturalibus per fidem & amorem Dei. Minor probatur. Si Angeli considerando suam felicitatem naturalem, hoc ipso cessassent ab amore divino, sequeretur, per hanc cessationem eos fuisse moraliter necessitados ad peccandum; consequens nemo admittit: ergo nec antecedens admittendum est. Sequelam proba: omnes & soli illi peccassent, qui se ad hanc considerationem felicitatis naturalis applicassent: ergo fuissent moraliter necessitati ad peccandum. Antecedens patet: nam illi omnes & soli peccarunt, qui ab amore Dei cessarunt in secundo instanti, applicando se ad considerationem beatitudinis naturalis, incompatibilem cum amore Dei jam verò ad hominem probo consequentiam. Quod uniformiter à magna multitudine fit, censetur fieri ex morali necessitate, ut docet P. Esparza, inferens inde, quod in primo instanti omnes fuerint moraliter necessitati ad non peccandum: ergo si omnes & soli illi peccaverunt in tanta multitudine, qualis est malorum Angelorum, qui se ad considerandam felicitatem naturalem applicarunt, hæc consideratio censenda esset morale necessitate peccandi induxisse. Hoc autem est absurdum: ergo nullâ ratione dicendum est, quod consideratio beatitudinis na-

turalis excluderet amorem Dei in primo instanti conceptum; alioquin vnum ex duobus dicendum esset, vel omnes malos Angelos fuisse moraliter necessitados ad peccandum, vel aliquem ex bonis Angelis etiam ab amore Dei per considerationem felicitatis naturalis cessasse: quod nemo concedit. Ergo à primo ad ultimum, ex morali inflexibilitate Angelorum bene intulimus, pro malis Angelis esse assignandum novum motivum, & quidem aliud quàm sit felicitas naturalis, nam hæc etiam in primo instanti perfecte cognoscebatur, nec ejus cognitio impediebat occupationem circa supernaturalia.

CONTROVERSIA IV.

Vtrum Angeli peccaverint, nolendo subijci Christo venturo.

978. **D**ICO, veri similis esse, peccatum Luciferi fuisse, quod Christo, ut homini venturo, reculaverit subjectionem, quam Deus illi præcepit. Ita jam communiter Recentiores, quod tandem etiam recurrit P. Esparza.

979. Et hæc quidem sententia facilius defenditur ab illis, qui docent, Christum venturum fuisse, etiamsi Adam non peccasset, nec proinde redemptore opus fuisset: sic enim facile percipitur, quomodo in secundo instanti fuerit Angelis propositum novum motivum humiliationis. In sententia verò contraria S. Thomæ, valdeque communi (cui non est in præsentia quæstione præjudicandum) non levem habet difficultatem. Nam peccatum Adami præsupponebat lapsum dæmonis, utpote qui Adamum ad lapsum induxit: ergo lapsus dæmonis non potuit præsupponere venturum Christum, si hujus adventus præsupponit lapsum Adami: alioquin erit mutua præsuppositio inter lapsum Adami & Christum, nam lapsus Adami præsupponetur ad Christum venturum: Christus venturus præsupponetur ad lapsum dæmonis, & hoc mediante ad lapsum Adami.

980. Ad hanc difficultatem respondit Card. de Lugo, Deum Angelis manifestasse Incarnationem, non absolute & certò futuram, sed ut possibilem, dicendo v.g. se velle etiam creare homines, & elevare ad eandem supernaturalem Beatitudinem, quam Angelis præparasset, fierique posse, ut inter illos vnus esset futurus, qui simul esset Deus & homo, caput Angelorum & hominum, & cui deberent obedire ac subijci pro tunc, quando existeret. Ut proinde se paratos ostenderent, ad eam reverentiam suo tempore præstandam, si Deus esset Incarnandus. Hanc autem reverentiam Lucifer recusavit, indignum duceas, supremum Angelum subijci naturæ toto gradu

gradu inferiori, hoc est, humanæ. Ad hoc autem non erat necesse, vt Angelis revelaretur certò futura Incarnatio.

981. Hanc responsionem P. Esparza ait sibi displicere ex duplici capite. Primò quia est subtilitas purè voluntaria, inventa præcisè ad vitandam difficultatem, absque exemplo similitum præceptorum. Secundò, quia non est necessaria hæc subtilitas, vtpote Christo venturo, etiam si Adam vel demones non peccassent.

982. Pace tanti viri, non video, cur hæc sint duo capita displicentia: Subtilitas purè voluntaria hoc ipso formalissimè est subtilitas non necessaria, ergo hæc non sunt duo capita displicentia, sed vnum formalissimè. Deinde respondeo pro Lugone; Esto, non sit necessaria hæc subtilitas illis, qui asserunt, Christum independentem à peccato Adami venturum esse, est tamen necessaria Lugoni, & pluribus contrarium tenentibus. Et sanè miratus sum, hinc à P. Esparza tam intrepidè supponi, Christum venturum fuisse Adamo non peccante, cum tamen in libello de Incarnatione vtramque sententiam problematicè propugnauerit, solùmque dixerit, se in secundam aliquantulum magis inclinare. Non cenfeo, propter hanc paulò maiorem inclinationem esse statim rejiciendam explicationem allatam divini præcepti, cum præiudicio sententia summè probabilis.

983. Quod verò addit P. Esparza, huiusmodi præceptum conditionatum esse absque exemplo, adhuc minùs intelligo: nam vtrumque Testamentum plenum est præceptis conditionatis, nec est absque exemplo, quòd Deus aliquid præceperit fieri præcisè ad explorandum paratum animum, cum decreto non permittendi effectum: sic Abrahamo præcepit, vt immolaret filium: poterat ergo similiter præcipere Angelis subjectionem, quæ nunquam esset futura ad explorandam eorum obedientiam. Sed, demus fuisse præceptum sine exemplo: an non & Adamo præceptum sine exemplo latum est, de non comedendo pomo cum alligatione voluntatum & cum irreparabili præiudicio totius posteritatis?

984. Responsio ergo Lugonis hæctenus sufficere potest; an insuper alia dari possit, videbimus, acturi de Fine Incarnationis, vbi hæc ipsa obiectio redibit. Nunc ergo

985. Probatur Conclusio primò non levibus Scripturæ testimonijs. Jo. 8. cum Christus intelligeret Judæos suæ vitæ insidiari, dicebat: *Vos ex Patre diabolo estis, & desideria Patris vestri vultis perficere: ille homicida fuit ab initio, & in veritate non stetit.* Vbi Christus clarè loquitur de primo peccato Luciferi, quo scilicet in veritate non stetit, dicitque illud fuisse desiderium simile desiderio Judæorum, occidendi Christum, nempe sicut

Christi excellentiam, dignitatem, æstimationem, cultum & venerationem, quæ populus illum prosequeretur, ei inviderebant, & suppressere nitabantur: ita Lucifer affectabat Christi suppressionem, ne supra se emineret, adeoque illi similis esset.

986. Huc etiam non obscurè facit illud Pauli ad Hebræos. 1. *Et cum iterum introduci primogenitum in orbem terræ, dicit: & adorent eum omnes Angeli ejus.* vbi sermo est de secunda introductione Christi hominis in mundum, quæ facta est per actualem Incarnationem, & sicut tunc in effectum illum adorare iussi sunt, ita in prima introductione, hoc est, manifestatione Voluntatis talem adorationem exigentis, Angeli quoad Voluntatis suæ preparationem adoraverunt.

987. Probatur. 2. autoritate Sanctorum Patrum, quorum aliquos satis clarè exprimere nostram sententiam, fatetur Ariaga. Huic authoritati accedit revelatio, quæ refertur in vita approbata Beate Joannæ de Cruce lib. 2. cap. 16. vbi narratur, illam sanctam Virginem à suo Angelo Custode accepisse pro certo, peccatum Luciferi & aliorum fuisse, quòd non acceptaverint præceptum Dei, illis intimatum, adorandi Christum, & obsequium ei exhibendi.

988. Ratione denique suadetur: quia non potest objectum magis idoneum exercende vel humiliationis vel superbiæ assignari respectu Angelorum. Arduum enim vtrique est, subesse illi, qui quoad Naturam inferior est, sicut est arduum subesse illi, qui quidem quoad naturam similis est, quoad alias verò dotes inferior. Fuit etiam vehementis indignationis motivum, nobiliore suâ naturâ neglectâ, humanam à Deo sibi fortassis assumendam præponi, & jam exigat paratum animum ad subjectionem, quod vtrique gravem suspicionem Angelis movit, ita aliquando futurum esse.

989. Res tota breviter sic concipienda proponi potest. Decrevit Deus elevare naturam tam Angelicam quàm humanam, ad finem supernaturalem, per merita consequendum: utque haberent merendi occasionem, decrevit vtrique præceptum ponere, ad obedientiam illius exercendam, vt asserit S. Epiphanius *heresi 64. in illis, quæ ex Proclo & Methodio refert.* in quem finem Scientia Media ostendit, quibusnam præceptis tum homines tum Angeli essent obtemperaturi, inter quæ fuit præceptum jam explicatum respectu Angelorum. Vltèriùs vidit Deus per eandem Scientiam Mediam, quòd, si Angeli peccarent, nolendo obtemperare, illud peccatum foret occasio lapsus Adami, si huic præceptum poneretur non comedendi fructum.

Quia ergo per scientiam simplicis intelligentiæ jam priùs cognovit Deus, quòd peccatum præbeat

præbeat ex se occasionem & motivum, seu causam finalem mittendi Christum redemptorem: in hoc objecto Deus sibi complacens, tanquam in motivo removente prohibens, decrevit Angelis ponere huiusmodi præceptum subjectionis affectivæ.

CONTROVERSIA V.

Quomodo Dæmones ab igne torqueantur.

990. Elebris est sententia, Dæmones torqueri ab igne per alligationem localem ad ignem infernalem, à quo se liberare non possunt, tamen maxime vellent. Ita satis clarè D. Thomas q. 64. a. 4. ad 3. ejusdem sententiæ est Abulensis in c. 25. Math. & teste Petavio, consentiunt fere Scholastici.

991. Suadetur hæc sententia imprimis ostendendo, quòd huiusmodi alligatio non possit non esse molestissima Dæmonibus. Nam, ut post alios observant Comptonus, Esparza, Philippus à SS. Trin. huiusmodi alligatio vim infert libertati Angelorum, & virtuti sese absolventi à quocunque corpore, & se transferendi quolibet. Quia verò defacto multi dæmones non sunt igni infernali alligati, dicuntur tamen ab eo cruciari, quatenus sciunt se illi æternum alligandos esse. Accedit, quòd alligentur igni in loco infimo, cum prius affectassent locum superiorem: item quòd alligentur illi instrumento, quo puniuntur etiam homines, & quidem à Deo æternum reprobati, quæ apprehensio est eorum superbæ valde adversa.

992. Suaderetur. 2. à P. Esparza, ostendendo, quòd hæc pœna sit præ alijs conveniens et naturæ rei & proportionata peccato Angelorum. Peccatis hominum, inquit, & Angelorum est communis aversio à Deo, & contemptus donorum spiritualium, unde utrique similiter privantur visione Dei, donisque omnibus supernaturalibus. Sed quoad ab usum rerum corporaliū est magnum discrimen inter spiritum humanum & Angelicum. Quia spiritus humanus vnitur corpori vniōne per se, eoque delectatur rebus corporalibus, earumque actione & passione afficitur intrinsecè. At Angelus vnitur corpori vniōne tantum aggregativā in ordine ad locum, propterea quæ non afficitur intrinsecè actione & passione corporalium delectabilium, totusque abusus peccaminosus circa illa consistit in actione, quā illis dominatur ad fines suos pravorum. Hæc igitur de causis oportuit, ut homines paterentur in inferno ab igne aliisque agentibus materialibus, per qualitates ab eis productas, atque inherentes physicè hominibus, eisdemque molestas & nocivas. At respectu dæmonum solum

oportuit, ut vis eorum dominativa supra corpora, quoad motum localem, converteretur in servitutem per alligationem ad corpus nocivum respectu hominis, ideoque infamativum seu dehonestativum respectu dæmonum. Hæc ille.

993. Plura sunt, quæ in hac sententia difficultatem faciunt. Imprimis enim sensus fidelium est, acerbiter pœnæ quæ animabus dæmonibusque inferitur, tantò maiorem esse illā locali alligatione ad ignem, quantum excederet continua corporalis adustio carcerem quemcunque quantumvis angustissimum & obscurissimum. Sanè antiqui Patres fuerunt etiam limbo alligati, neque tamen ideo aliquam pœnam sensus passi esse dicuntur.

Secundò, longè aliud videntur indicare illæ divitis epulonis querelæ de tortura ignis, & preces, quibus petijt vel vnâ guttâ leniri tormentum: nunquid aliud non petijt, quàm ad momentum ab illo igne absolvi, ut paucillum extra illum spatari posset (hæc enim erit vnâ guttula) ne tantam infamiam pateretur? quis vnquam ita concepit?

994. Tertiò vrgetur hæc sententia ex animabus purgatorio detentis: quarum alligatio ad ignem non potest illis esse molesta propter earum superbiam aut inordinatum appetitum evagandi, nec propter infamiam, quam ex illa alligatione patiuntur, nec propterea, quòd sint igni æternum alligandi. Sanè in his animabus earumque tortura ab igne proveniente, non videntur vllò modo procedere ea, quæ in favorem relatæ sententiæ adducta sunt, quæ pluribus adhuc impugnari possent.

995. Est ergo altera sententia, quæ docet, ignem elevari à Deo (seu physicè, seu moraliter) ad producendam aliquam qualitatem spirituales in Angelo, non minùs illi contrariam & molestam, quàm sit calor corpori sensitivo. Ita Suarez, Arriaga, Derkennius & alij multi. Dixi. *vel physicè, vel moraliter*. Physicè quidem in sententia admittente potentiam obedientialem; moraliter autem, in sententia eam negante, (ut tenet Derkennius) quatenus nimirum illa qualitas producit intuitu ignis physicè torquentis corpora damnatorum, & propter similitudinem doloris, qui causatur ab illa qualitate & à calore.

996. Obijcitur. Non videntur esse possibiles in Angelo aliæ qualitates quàm vitales, nec dolor eorum videtur posse esse aliud quàm actus vitalis: in Angelo autem non datur aliud actus vitalis, quàm cognitio & volitio. R. Dolorem debere quidem esse actum vitalem, & quandam cognitionem experimentalem objecti præsentis, & valde contrarij seu dissoni naturæ; attamen Angelum esse capacem qualitarum non vitalium, sicut Anima rationalis est capax Characteris spiritualis.

tualis. Porro sicut sensationes non affligunt animam quatenus recipiuntur in corpore, sed quatenus recipiuntur in anima, licet versentur circa objectum non vitale, & sensationes sunt quaedam experimentalis cognitio, ita qualitas illa spiritualis causabit in Angelo apprehensionem doloriferam. Neque hoc videtur difficilius captu, quàm quomodo anima affligatur sensationibus materialibus receptis in anima tanquam subiecto inadæquato. Quodsi hæc omnia adhuc difficilia captu sunt, acquiescamus cum S. Augustino, credentes Dæmones ab igne torqueri veris quidem, sed miris, hoc est nobis incognitis, modis.

CONTROVERSIA VI.

Quâ ratione Lucifer habeat sibi ceteros dæmones subiectos.

997. Inter dæmones vnum esse Principem cætorum, cui se in prima adversus Deum rebellionem subjecerunt, colligitur ex S. Scriptura. Luca. 11. *Si Sathanas in se divisus est, quomodo stabit regnum ejus?* Matth. 24. *Discedite à me maledicti in ignem æternum, qui paratus est diabolo & Angelis ejus.* Jo. 12. *Nunc Princeps hujus mundi ejicitur foras.*

998. Objicitur. Si Lucifer esset cætorum Princeps, vel hoc esset ex natura rei propter Naturam perfectiorem, vel ex ordinatione Dei,

vel ex spontanea electione cætorum. Nihil horum videtur dici posse. Non primum. Nam perfectior natura Luciferi non necessitat cætos ad illi parendum: si enim Deo infinite perfectio resistere potuerunt, quidni Lucifero? Non secundum dici potest. Dedit enim Deum, constituere Principem Reipublicæ rebellis, & vnicuique hoc agentis, ut alios etiam ad rebellandum inducat, quod tendunt omnia Luciferi imperia. Nec denique tertium dici potest. Electio enim non inducens obligationem in conscientia, non constituit superiorem: sed electio dæmonum nullam poterat in illis inducere obligationem parendi Lucifero, quia nemo potest obligari ad peccandum ex imperio alterius: ergo eorum electio non poterat constituere superiorem.

Respondetur, Principatum Luciferi non fundari in aliqua obligatione Theologica, ut bene probatum est, sed in spontanea executione eorum, quæ Lucifer, tanquam sapientior, ordina-verit: cui libenter parent cæteri. Nam, ut bene observat Derkennius, licet omnes dæmones sint superbissimi, & sese invicem odint, magis tamen oderunt homines, Christum, & Deum, & ideo ut his male faciant quantum possunt, malunt Luciferum audire, quàm ei resistere, cognoscen-tes, quod hæc voluntatis suæ cum Lucifero conformatio maxime conductura sit ad promovendum bellum contra Deum, Christum, & Hominem susceptum.

FINIS PRIMI LIBRI.

CON-